

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อส่งเสริมโน้ตชนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงในวิถีอาเซียน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

LEARNING MANAGEMENT PHILOSOPHY MODEL BASED ON THE
SUFFICIENCY ECONOMY TO ENHANCE THE CONCEPT OF LIVING
ADEQUATE IN THE ASEAN WAY FOR ELEMENTARY STUDENTS

ชุลีกร สายเกียรติวิทย์^{1*} และพิชญภา ยวงสร้อย²

Chuleekorn Saikietiwat^{1*} and Pichayapha Yuangsoi²

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

^{1,2}Faculty of Education, Naresuan University, Phitsanulok 65000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: chuleekon01@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตชนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การ สร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตชนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ดำเนินการโดยศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด และทฤษฎีพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตชนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน นำ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และนำแบบ การจัดการเรียนรู้ ไปทดลองนำร่องกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลบางมูลนาก “ราษฎร์อุทิศ” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 15 คน จากนั้น นำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้แบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน เพื่อส่งเสริมโน้ตชนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงที่สมบูรณ์ ขั้นตอนที่ 2 การใช้และศึกษาพัฒนาการของมโน ทัศนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 2 คือ ทดลองใช้แบบการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน อนุบาลบางมูลนาก “ราษฎร์อุทิศ” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 25 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Custer Random Sampling) ใช้เวลาทดลอง 20 ชั่วโมง สรุปผลที่ได้จากแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมโน้ตชนในการดำเนิน ชีวิตอย่างพอเพียงในการทดลองใช้รูปแบบ PAOR ด้วยการใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการบันทึกพัฒนาการมโนทัศน ของนักเรียนทุก 2 สัปดาห์ และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาและรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมี องค์ประกอบของหลักการมุ่งพัฒนาความก้าวหน้าของนักศึกษาในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงให้สูงขึ้นอยู่ในระดับดี วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงให้สูงขึ้นอยู่ในระดับดี เนื้อหา แบ่งเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) “ทรัพย์ในดิน” มโนทัศน์เรื่องการปฏิบัติตนมโนทัศน์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มโนทัศน์ เรื่องเล่าจากนิทาน “ชุมชนหัตถกรรม” 3) มโนทัศน์ เรื่องเล่าจากชีวิตจริง “ชีวิตคอกหมู สู่อุตสาหกรรม” และบทความ ชีวิตพอเพียงของหมอเกษม วัฒนชัย 4) มโนทัศน์เรื่อง และ 5) ประยุกต์ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตนำไปใช้ในชีวิตจริงกระบวนการเรียนรู้ตาม PAOR ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ขั้นวางแผน (Planning: P) เป็นการทำการกิจกรรมโครงการเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการ 2) ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action: A) เป็นหลักในการให้ความรู้ ความเข้าใจในการใช้รูปแบบ การมีมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation: O) นักเรียนทำการกิจกรรมการเรียนรู้ สังเกตพฤติกรรมตนเองและพิจารณาการปฏิบัติของตนเองกับเพื่อน 4) ขั้นสะท้อนผล (Reflection: R) นักเรียนสะท้อนคิดจากสิ่งที่ได้เกิดขึ้นพร้อมกับให้นักเรียนบันทึกความเป็นจริง แล้วมีการแก้ปัญหา การวัดผลและประเมินผล มโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง คุณภาพด้านความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.54) และคุณภาพด้านความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.50) ผลการทดลองใช้รูปแบบ PAOR มีค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 0.6569 แสดงว่านักเรียนมีมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงเพิ่มขึ้น ร้อยละ 65.69

2. ผลการใช้และศึกษาพัฒนาการของนักศึกษาในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า 1) มีพัฒนาการของนักศึกษาในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงระหว่างเรียน ร้อยละ 81.33 2) มโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความสุข มีความมั่นใจ กล้าคิด กล้าแสดงออก สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหาของสังคมไทย มีประโยชน์ต่อนักเรียนทำให้นักเรียนได้เข้าใจการมีมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงได้เป็นอย่างดี รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง นักเรียนชั้นประถมศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to develop learning management based on philosophy of sufficiency economy for enhancing self-sufficient economy concepts of elementary students in the Phichit Primary Educational Service Area Office 2. This study consisted of two stages: 1) to construct and study the quality of learning management model based on the philosophy of sufficiency economy for enhancing self-sufficient economy concepts of elementary students, and 2) development and examination of the model quality. The statistical analysis of quantitative

data, percentage, mean, standard deviation and t test (t-test) qualitative data was recorded during a conceptual development with the students every two weeks, which led to the following results;

1. The development of learning management model based on philosophy of sufficiency economy establish a baseline to determine the quality and to enhance the concept of living adequate let rise at a good level. objective to study the development of the concept in life style sufficiently high up in a good level. The quality of examining checking over of model and model document, found that model could be effectively used in real situation. The quality of examining checking over of model and model document, found that model could be effectively used in real situation. The learning process consists of four stages according to PAOR (Planning, Acting, Observation, Reflection). The quality of the suitability of the model developed at a high level ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.54) and quality consistency of patterns of learning overall at a high level ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.50). The results have the index of the effectiveness of the learning management model of 0.6569, which shows that the students learn the concept of life style with sufficient increase of 65.69 percent.

2. Results of the study and development of the concept of living adequate for the study found that 1) the management model increase of 65.69 percent. development of conceptions in life style has a sufficient score at 81.33 percent, and 2) the concept in life style sufficiently after learned with the learning management model based on the philosophy of sufficiency economy with a statistical significance of .05.

The study showed that learning management brings to students happiness, confidence, assertion, and a level of consistency with current social problems of Thailand. As a benefit for students it makes students understand the concept of life sufficiently well, learn to work with others so that they can use their knowledge in their daily lives.

Keywords: Learning Management Model Based on Philosophy of Sufficiency, Economy Self-Sufficient Economy Concepts, Elementary Students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดการแข่งขันกัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่ทุกประเทศจะต้องเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชาติให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีทักษะชีวิต เพื่อปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา นั้น ประเทศไทยก็ได้มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่หนึ่ง (พ.ศ. 2542-2551) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ความมุ่งหมายและหลักการว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข ในจุดมุ่งหมายสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาในรอบที่หนึ่ง คือ การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้ก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ สามารถพัฒนาตนเองได้ในทุกเวลา ทุกสถานที่ โดยมีทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นต้อง

ได้รับการฝึกฝนเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันได้แก่ ความสามารถในการอ่าน การคิดวิเคราะห์ การเขียน และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันกระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติคิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งแนวทางการพัฒนาคนในสังคมไทยจากจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนสู่ทศวรรษที่ 21

นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรีได้แสดงปาฐกถาพิเศษการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเครือข่ายการศึกษา ในการสัมมนาเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงไว้ตอนหนึ่งว่า “จะทำอะไรขอให้มีความคิดที่ถูกต้อง มีศรัทธาที่ถูกต้องและจะทำอะไรเพื่อใคร อันที่สองเมื่อตั้งใจจะทำแล้วเราต้องวิ่งไปหาหลักวิชาหรือทฤษฎีที่แน่นอนให้เห็นว่าเป็นหลักทฤษฎีที่ใช้ได้แล้วจึงมากำหนดเป็นหลัก อีกทั้งเป็นผู้ที่มีความพอประมาณ มีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อผลกระทบ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายใน มีความรอบรู้ และความรอบคอบ ความระมัดระวัง มีความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร มีสติและปัญญา” จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่า โรงเรียนควรมีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับตัวนักเรียน และเข้าถึงการเปลี่ยนแปลงภายในให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความประพฤติ อุปนิสัย และการปฏิบัติตนที่พึงประสงค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนี้ นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ อดีตเลขาธิการอาเซียนได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า “อันหนึ่งที่เป็นจุดอ่อนของเรา ก็คือ แรงงานของเราแพงขึ้น คนของเราถอยออกมาจากงานบางชนิดมากขึ้น มหาชัยทั้งระบบแปรรูปอาหารทะเล อยู่ไม่ได้ถ้าไม่มีแรงงานต่างประเทศ เราตระหนักไหมครับว่าสมุทรสาครทั้งจังหวัดมีคนต่างด้าวมากกว่าคนไทย นี่คือนั่นซึ่งเกิดขึ้น แต่อาเซียนมี Platform (กรอบนโยบาย) ให้เพื่อที่จะมองปัญหาเหล่านี้ วิเคราะห์ปัญหาเหล่านี้ ที่ผ่านมามันต้องเข้าไปทำให้คนไทยเห็นความสำคัญ ในการดูแลคุณภาพชีวิตของแรงงานข้ามชาติเหล่านี้ เพราะหากปล่อยให้อยู่กันแบบตามมีตามเกิด ท้ายที่สุดอาจนำมาซึ่งปัญหามากมายกับคนไทยเอง ไม่ว่าจะเป็นโรคภัยไข้เจ็บที่เกิดจากสุขอนามัยที่ไม่ดีของแรงงาน หรือลูกหลานแรงงานที่ขาดโอกาสทางการศึกษา อาจจะเติบโตขึ้นมาแต่อาชญากรรมได้ เพราะไม่มีงานสุจริตที่รายได้พอเลี้ยงชีพทำ และคงปฏิเสธไม่ได้แล้วว่า แรงงานข้ามชาติเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจบางประเภทของไทย” โรงเรียนจึงจำเป็นต้องสนใจในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงต่อไป

จะเห็นได้ว่าปัญหาการศึกษาในปัจจุบัน นอกจากการศึกษาจะสอนให้คนเก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพ คือ ทั้งเก่ง ทั้งดี มาเป็นกำลังของบ้านเมือง ให้ความเก่งเป็นปัจจัย และพลังสำหรับการสร้างสรรค์ และให้ความดีเป็นปัจจัยเพื่อประคับประคองหนุนนำความเก่งให้เป็นไปในทางที่ถูกที่อันวยผลประโยชน์อันพึงประสงค์ (พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว) (Tantrapisansut, 1999, p.2) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ผันผวน ซับซ้อนและคาดการณ์ผลกระทบได้ยาก จึงต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเสริมสร้างทุนที่มีอยู่ของประเทศให้เข้มแข็ง ทั้งทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม เพื่อเตรียมพร้อมให้ประเทศสามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างยั่งยืน สร้างภูมิคุ้มกันในความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างสร้างสรรค์ เตรียมความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคการพัฒนาภายในประเทศตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่นให้ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (Office of the National Economics and Social Development Board, 2012) จึงมีแนวคิดที่มีความต่อเนื่องจากแนวคิดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 - 10 โดยยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” รวมทั้ง “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ เพื่อให้การพัฒนาและบริหารประเทศเป็นไปบนทางสายกลางเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการทั้งคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง โดยมีการวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” และใช้หลัก “ความพอประมาณ” ให้เกิดความสมดุลระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ ความสมดุลระหว่างความสามารถในการพึ่งตนเองกับการแข่งขันในเวทีโลก ความสมดุลระหว่างสังคมชนบทกับเมืองเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เพียงพอพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศ ทั้งนี้ การขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอนต้องใช้ “ความรอบรู้” ในการพัฒนาด้านต่างๆ ด้วยความรอบคอบเป็นไปตามลำดับขั้นตอน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย รวมทั้งเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรม จริยธรรม” ในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตด้วย “ความเพียร” จะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

นอกจากนี้ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (www.obec.go.th) เสนอ “ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ” กระทรวงศึกษาธิการก็นำค่านิยมไว้ในแผนปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2558 และมีการปรับปรุงการสอนวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมืองโดยบรรจุค่านิยม 12 ประการไว้ในวิชาดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา โดยเฉพาะข้อ 10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ค่านิยม คือ สิ่งที่เราเป็นเอง สะท้อนให้เห็นถึงจิตสำนึกของการดำรงตนด้วยความพอเพียงด้วยการมีคุณลักษณะที่ดีที่เกิดกับนักเรียนในอนาคต

เช่นเดียวกันกับ คะแนนการสอบวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554 – 2556 ด้วยข้อสอบ O – NET (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2554, 2555, น.1/3, 2556, น.2, 2556, น.2/8) ที่ผ่านมามีผลทำให้คะแนนในวิชาดังกล่าวลดลง และเป็นการแก้ปัญหาที่พึ่งจะเกิดกับตัวนักเรียนที่อาจจะเกิดขึ้นในภายภาคหน้า ในสาระเศรษฐศาสตร์ จะเห็นได้ว่า มาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐาน ส 3.1 มีคะแนนเฉลี่ย 64.36 และมาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐาน ส 3.2 มีคะแนนเฉลี่ย 53.37 ซึ่งผลจากการสอบยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เพราะการส่งเสริมพัฒนาการของมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสามารถที่จะแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนในเรื่อง การใช้จ่ายอย่างพุ่มพวย ใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนไม่คุ้มค่า ใช้จ่ายอย่างสิ้นเปลือง ยังไม่รู้จักรักการเก็บออม ในความคิดของนักเรียน อีกทั้งการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งนิสัยของนักเรียนยังไม่รู้จักการเสริมสร้างมโนทัศน์ความพอเพียงที่ดี ทำให้ปัญหาเกิดขึ้นในตัวนักเรียน ข้าพเจ้าจึงหาแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมมโนทัศน์ให้เกิดขึ้นโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ดำเนินชีวิตไปในทางสายกลาง เป็นแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายที่สำคัญ คือการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียงเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ฝึกการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์ความเป็นไทย (Kaewurai, et al., 2011, p.2)

กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแบบแผนของการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้นอย่างเป็นระเบียบผ่านขั้นตอนที่ดำเนินการสร้างอย่างเป็นระบบและรอบคอบตามหลักปรัชญาแนวคิด ทฤษฎี หรือความเชื่อต่างๆ โดยแสดงถึงความสัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกันและกันระหว่างองค์ประกอบต่างๆ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเจริญงอกงามเต็มตามศักยภาพจากหลักปรัชญา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ จะมีความสอดคล้อง สัมพันธ์กันระหว่างทฤษฎี หลักการ แนวคิด ที่สนับสนุนรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่พฤติกรรมความพอเพียง อันจะก่อให้เกิดแนวทางสู่การปฏิบัติที่ดีและมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบขององค์ประกอบที่มุ่งสู่การสัมฤทธิ์ผลและเกิดคุณค่าต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้หากผู้สอนและผู้เรียนมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการสู่การเรียนการสอน (Kaewurai, et al., 2011, p.3)

จากปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตชนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อศึกษาพัฒนาการของมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงของนักเรียนในบทบาทการเป็นพลโลกที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตชนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

1. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตชนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

1.1 เพื่อสร้างและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตชนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

1.2 เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตชนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

2. เพื่อใช้และศึกษาพัฒนาการของมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

2.1 ศึกษาโน้ตชนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงใน 3 ระยะ คือ ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตชนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

2.2 เปรียบเทียบมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตชนในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ประกอบด้วย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์หลักการแนวคิดและทฤษฎีพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการและการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงวิเคราะห์คุณลักษณะทางจริยธรรมจากข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ซึ่งปรากฏอยู่ในวารสารวิชาการ หนังสือสิ่งพิมพ์ รายงานการประชุม วิทยานิพนธ์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

2. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ในเรื่องความคิดเห็นทางด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว จึงนำมาเป็นแนวทางในการร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ต่อไป การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.1 สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตามแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ รวมถึงผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ หลังจากนั้นจึงกำหนดและจัดลำดับองค์ประกอบต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์สอดคล้อง ส่งเสริมซึ่งกันและกัน แล้วจึงเขียนรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบให้สมบูรณ์ ทำให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฉบับร่าง ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดพื้นฐานที่นำมาพัฒนารูปแบบ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ PAOR ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ขั้นวางแผน (Planning: P) ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action: A) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation: O) ขั้นสะท้อนผล (Reflection: R) และการวัดผลประเมินผล อีกทั้งได้จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาเป็นเอกสารที่ให้รายละเอียด และแนะนำแนวทางในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ โดยกล่าวถึงสิ่งที่ผู้สอนต้องศึกษา วิธีการปฏิบัติเพื่อเตรียมสิ่งต่างๆ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

2.2 นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาระดับประถมศึกษาและด้านหลักสูตรและการสอน ประเมินคุณภาพ และให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นจึงปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ไปทดลองนำร่องกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลบางมูลนาก “ราษฎร์อุทิศ” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 15 คน โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองนำร่อง เพื่อศึกษาความเหมาะสมของกิจกรรม จากนั้นนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงที่สมบูรณ์ สามารถนำไปทดลองใช้ในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การใช้และศึกษาพัฒนาการของโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนอนุบาลบางมูลนาก “ราษฎร์อุทิศ” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 25 คน ดังนี้

1. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 5 แผน ใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง

2. สังเกตพฤติกรรมการมีโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 ระหว่างการจัดการเรียนรู้

3. หลังการทดลองใช้แล้ว ผู้วิจัยทำการประเมินการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงโดยใช้ แบบวัดมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงและใช้แบบบันทึกประจำวันของครู แบบบันทึกพัฒนาการของมโนทัศน์ แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง นำผลแบบประเมิน มารวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล ด้านปัญหา อุปสรรค ข้อดี ข้อบกพร่อง แล้วนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขในขั้นที่ 2

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับคุณภาพแบบวัดมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงด้วยสถิติที่ แบบไม่อิสระ (Dependent sample t - test)

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีองค์ประกอบและมีกระบวนการสำคัญ เมื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า

1. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีผลดังนี้

- 1.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบ คือ หลักการ มุ่งพัฒนาการความก้าวหน้าของมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงให้สูงขึ้นอยู่ในระดับดี มีผลด้านคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น วัตถุประสงค์ เพื่อผลการศึกษาพัฒนาการของมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสูงขึ้นอยู่ในระดับดี ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน เนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 มโนทัศน์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนักเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มโนทัศน์ เรื่องเล่าจากนิทาน “ชุมชนเห็ดหอม” หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 มโนทัศน์ เรื่องเล่าจากชีวิตจริง “ชีวิตคอกหมู สู้จนคมนตรี้” และบทความชีวิต พอเพียงของหมอเกษม วัฒนชัย หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 มโนทัศน์เรื่อง “ทรัพย์สินในดิน” และหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 มโนทัศน์ เรื่องการปฏิบัติตนและประยุกต์ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตนักเรียน มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ รูปแบบ PAOR ประกอบด้วย ขั้นวางแผน (Planning: P) เป็นการทำกิจกรรม

โครงการเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการและการเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ โดยครูและนักเรียนทำความเข้าใจในขอบเขตของเนื้อหาที่กำหนดเป้าหมาย สื่อวัสดุ และอุปกรณ์ เวลาการจัดการเรียนรู้ และเอกสาร หรือแหล่งเรียนรู้ที่จะนำมาประกอบการจัดการเรียนรู้ ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action: A) เป็นหลักในการให้ความรู้ ความเข้าใจในการใช้รูปแบบการมีมนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ขั้นสังเกตการณ์ (Observation: O) นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ สังเกตพฤติกรรมตนเองและพิจารณาการปฏิบัติของตนเองกับเพื่อน ร่วมกันโดยการแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ขั้นสะท้อนผล (Reflection: R) นักเรียนสะท้อนคิดจากสิ่งที่ได้เกิดขึ้น พร้อมกับให้นักเรียนบันทึกความเป็นจริง แล้วมีการแก้ปัญหาโดยการเย็บ การซ่อมแซมในส่วนที่ชำรุด บันทึกการใช้จ่ายและการเก็บออม การใช้ไฟฟ้า-น้ำประปา การวัดผลและประเมินผล มุ่งวัดมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

1.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีคุณภาพด้านความเหมาะสม ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.54) และคุณภาพด้านความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.50)

1.3 ดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 เท่ากับ 0.6569 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงเพิ่มขึ้นร้อยละ 65.69

2. ผลการใช้และศึกษาพัฒนาการของมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

2.1 ผลการศึกษาพัฒนาการของมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ระหว่างเรียนคิดเป็นค่าเฉลี่ย ร้อยละ 81.33

2.2 มโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา คุณภาพด้านความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.54) และคุณภาพด้านความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.50) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีความถูกต้องตามหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดผล

ประเมินผลเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaewurai, et al. (2011) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวศรุกรุ่มมหาวิทยาลัย ภาคเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้พบว่า รูปแบบการจัดการ เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวศรุกรุ่มมหาวิทยาลัยภาคเหนือ 2) ทดลองใช้และศึกษาผล การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มรายวิชาชีวศครู ในด้านผลการเรียนรู้ บนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพัฒนา โดยมีขั้นตอนการ ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวศรุกรุ่มมหาวิทยาลัยภาคเหนือ ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการ จัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวศรุกรุ่มมหาวิทยาลัยภาคเหนือ แบบพหุกรณี ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวศครูมีองค์ประกอบ ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นคือ ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบฯ แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้เป็นฐานในการพัฒนา หลักการของรูปแบบฯ มุ่งเน้นพัฒนานิสิตให้ประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในพฤติกรรมด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ/คุณธรรมจริยธรรมด้านการเรียน ด้านสุขภาพกาย ด้านสังคม ด้านบุคลิกภาพ/นิสัย ส่วนตัว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี ด้วยหลักแห่งความพอประมาณ ความมีเหตุ มีผล และมีภูมิคุ้มกัน บนฐานของการใช้ความรู้คู่คุณธรรม วัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ เนื้อหา/สาระ การเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระบบสังคม หลักปฏิสัมพันธ์ ระบบ สนับสนุน ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และการนำรูปแบบไปใช้ รูปแบบมีหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ 1) การจัดการเรียน การสอนจะต้องเน้นให้เกิดการเรียนรู้โดยเป็นกระบวนการที่เกิดจากผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองในสภาพแวดล้อม ของการมีตัวแบบที่ดีการมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) กระบวนการเรียนรู้เน้นให้เกิดการสะท้อนสิ่งที่คิด สิ่งที่เกิดขึ้น และสิ่งที่นำไปปฏิบัติด้วยการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการคิดใคร่ครวญถึง ผลกระทบที่เกิดจากการคิดและการกระทำ 3) ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ 4) จัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ 5) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นความหลากหลายใน การนำไปปฏิบัติ มีวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะ 3 ประการ คือ 1) ดีโดยเป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกำกับการคิดและการกระทำ 2) เก่งโดยเป็นผู้มีปัญญา ความรอบรู้ในศาสตร์ด้านการจัดการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีทักษะที่ส่งเสริม ความสามารถในการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า การแก้ปัญหาและการนำ ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบวิชาชีพครู 3) มีความสุขโดยเป็นผู้มีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอด ชีวิตโดยมีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และความใฝ่รู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในรายวิชาชีวศครู มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีกลุ่มพุทธิปัญญานิยม ตามทฤษฎี การสร้างความรู้และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา เป็น 5 ขั้นตอนที่เรียกว่า ที่เรียกว่า “PLRCA Model” ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ (Preparing: P) 2) ขั้นเรียนรู้สิ่งใหม่โดยเชื่อมโยงกับ ความรู้เดิมและความเข้าใจที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วฝึกปฏิบัติ (Learning: L) 3) ขั้นสะท้อนความคิดเชื่อมโยงกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Reflecting: R) 4) ขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ (Constructing: C) 5) ขั้น ประเมินผล (Assessing: A) ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการระดมสมองจากนัก การศึกษาด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 5 คน ที่มีส่วนได้ส่วนเสียใน 3 มหาวิทยาลัย ของกลุ่มมหาวิทยาลัย ภาคเหนือ พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวศครู, มีความ เหมาะสมและความเป็นไปได้ ในการนำไปจัดการเรียนรู้ในรายวิชาชีวศครูทั้ง 3 มหาวิทยาลัยมีความเห็นร่วมกันในการ

นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวศรกลุ่มมหาวิทยาลัยภาคเหนือ แบบพหุกรณี ของ 3 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยนเรศวร 4 กรณีตัวอย่าง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ 2 กรณีตัวอย่าง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 1 กรณีตัวอย่าง พบว่า ทุกกรณีของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีวศรช่วยพัฒนาให้นักศึกษามีผลการเรียนรู้บนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลังเรียนสูงขึ้น

2. ดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 เท่ากับ 0.6569 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงเพิ่มขึ้นร้อยละ 65.69

3. ผลการศึกษาพัฒนาการของมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ระหว่างเรียนคิดเป็นค่าเฉลี่ย ร้อยละ 81.33 สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากประสบการณ์ และปัญหา ผู้เรียนสามารถค้นพบความรู้ด้วยตนเองและได้ฝึกปฏิบัติจนเกิดทักษะและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ

4. มโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัยและการดำเนินชีวิตของนักเรียน ทำให้นักเรียนนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kanjanajan (2011) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ร่วมกับ การทำโครงการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเพาะเห็ดในถุงพลาสติก ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เรื่อง การเพาะเห็ดในถุงพลาสติกของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาเกษตรศาสตร์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ร่วมกับการทำโครงการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ทักษะปฏิบัติการทำก้อนเชื้อเห็ดของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาเกษตรศาสตร์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ร่วมกับการทำโครงการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) เจตคติที่มีต่ออาชีพการเพาะเห็ดของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาเกษตรศาสตร์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ร่วมกับการทำโครงการอยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 โรงเรียนควรกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบมโนทัศน์ ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงไว้ในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการบริหารนโยบาย

1.2 โรงเรียนควรจัดกิจกรรมรณรงค์ปลูกจิตสำนึกในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงให้กับครู และนักเรียนให้มากขึ้น

1.3 โรงเรียนควรแสวงหาความร่วมมือจากชุมชนโดยผ่าน คณะกรรมการสถานศึกษา สมาคมศิษย์เก่า และทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทำวิจัยเรื่องการบริหารจัดการมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงในเชิงปริมาณและคุณภาพมีการศึกษารื้อกับครูประจำชั้น ผู้ปกครองของนักเรียน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทำวิจัยเรื่องการบริหารจัดการมโนทัศน์ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงในเชิงปริมาณและคุณภาพด้วย

References

- Kaewurai, W., et al. (2011). A learning management model based on the sufficiency economy philosophy in Teacher Profession, University of the North. *Social Sciences Research and Academic Journal*, 6(17), 13-29. (in Thai)
- Kanjanajan, S. (2011). *The effect of the organization of learning by means of concept chart along with project production on the learning achievement on the topic of mushroom cultivation in plastic bag of students at the level of vocational certificate in agriculture*. (Master thesis, Thaksin University). (in Thai)
- Office of the National Economics and Social Development Board. (2012). *The eleventh national economic and social development plan (2012-2016)*. Retrieved November 25, 2015, from <http://cms.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139> (in Thai)
- Tantrapisansut, S. (1999). Royal speech about the development of morality and ethics. *Department of Curriculum and Instruction Development Journal*, 2(11), 31-36. (in Thai)
- The Ministry of Education. (2002). *Second national education act B.E.2545 (2002)*. Bangkok: The books. (in Thai)
- Wattanachai, K. (2005). *Good Governance and the roles of the Basic Education Commission*. Bangkok: Pimdee. (in Thai)